EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 3.6.2024.
COM(2024) 228 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par tirdzniecības nosaukumiem un liemeņu klasifikāciju aitas un kazas gaļas nozarē

Saturs

1 Ievads 2
2 Pieeja un instrumenti 2
3 Tiesiskā regulējuma analīze 2
3.1 Liemeņu klasifikācija 2
3.1.1 Iepriekšējie noteikumi 2
3.1.2 Pašreizējā situācija 4
3.2 Tirdzniecības nosaukums 5
3.3 Tirgus informācija 6
4 Dalībvalstu un ieinteresēto personu viedokļi 7
4.1 Respondentu vērtējums par liemeņu klasifikāciju 7
4.2 Respondentu vērtējums par tirdzniecības nosaukumiem 7
4.3 Respondentu papildu piezīmes 8
5 Secinājumi 8

1 Ievads

Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1308/2013 (TKO regula)[1] 225. panta dd) punktu Komisijai līdz 2024. gada 30. jūnijam jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojums par tirdzniecības nosaukumiem un liemeņu klasifikāciju aitas un kazas gaļas nozarē.

Šā ziņojuma mērķi ir šādi:

- pārskatīt spēkā esošos noteikumus par liemeņu klasifikāciju un tirdzniecības nosaukumiem aitas un kazas gaļas nozarē, kā arī
- noskaidrot, vai šajā jautājumā ir vai nav vajadzīgs turpmāks regulējums.

2 Pieeja un instrumenti

Lai apkopotu ekspertu viedokļus par liemeņu klasifikācijas un tirdzniecības nosaukumu izmantošanu aitas un kazas gaļas nozarē, Komisija 2023. gada februārī sagatavoja divus apsekojumus. Viens no tiem ar Lauksaimniecības tirgu kopīgās organizācijas ekspertu grupas starpniecību tika adresēts dalībvalstīm, bet otrs — ieinteresētajām personām, kas ir Dzīvnieku audzēšanas pilsoniskā dialoga grupas dalībnieces.

Komisija pirms apspriešanas sākšanas informēja dalībvalstis un ieinteresētās personas gan par apspriešanas mērķi, gan grafiku un pēc tam atgādināja, ka tām ir jāpiedalās apsekojumā. Komisija saņēma informāciju no 26 dalībvalstīm (visām, izņemot Franciju) un tikai četrām ieinteresētajām personām, kas pārstāv organizācijas no Spānijas, Austrijas un Portugāles.

Turklāt šo ziņojumu papildina:

- analīze par spēkā esošajiem un iepriekšējiem tiesību aktiem, kas attiecas uz ziņojuma aptverto jomu,
- Komisijas ziņojumos, novērtējumos un revīzijās konstatētie fakti,
- statistikas dati, kas pieejami par lauksaimniecības produktiem, un
- Liemeņu klasifikācijas ekspertu grupas ekspertu un Aitu un kazu tirgus pilsoniskā dialoga grupas ieinteresēto personu ieguldījums.

3 Tiesiskā regulējuma analīze

3.1 Liemeņu klasifikācija

3.1.1 Iepriekšējie noteikumi

Kopš aitu liemeņu klasifikācijas un cenu paziņošanas ieviešanas 1992. gadā[2] gan to klasificēšana, gan to cenu paziņošana saskaņā ar Kopienas skalu liemeņu klasificēšanai bija

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp., http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj?locale=lv).

[2] Padomes Regula (EEK) Nr. 2137/92 (1992. gada 23. jūlijs), ar ko paredz Kopienas klasifikācijas tabulu aitu liemeņiem un Kopienas standarta kvalitāti svaigiem vai dzesinātiem aitu liemeņiem un ar ko pagarina Regulas

brīvprātīga. Citādi ir liellopu gaļas un cūkgaļas nozarē, kur Savienības skala liemeņu klasificēšanai ir obligāta un ir paredzētas atkāpes mazām kautuvēm atkarībā no īstenošanas dalībvalstī.

Papildu sīki izstrādāti noteikumi, tai skaitā konkrētāki kategoriju un tauku klašu apraksti, tika noteikti 1993. gadā[3]. Kopienas skala stājās spēkā 1993. gada 6. martā kopā ar noteikumiem par cenu paziņošanu, pamatojoties uz klasifikāciju, kuri pirmoreiz stājās spēkā 1993. gada 8. aprīlī. Pamatojoties uz minētajiem noteikumiem, 1995. gada sākumā Eiropas Kopienu Oficiālo publikāciju birojs lielākajā daļā Savienības valodu publicēja Eiropas Komisijas izdotas brošūras, kurās izskaidrotas aitu liemeņu klasifikācijas skalas.

Sākotnēji viens no Savienības skalas liemeņu klasificēšanai ilgtermiņa mērķiem bija nodrošināt pamatu jaunai aitu liemeņu standarta kvalitātes definīcijai, pamatojoties uz Savienības skalu cenu noteikšanai un piemaksas aprēķināšanai. Bija paredzēts, ka Savienības skala liemeņu klasificēšanai tiks izmantota kvalitātes kontrolei komercdarījumos starp aitu audzētājiem un gaļas pārstrādātājiem. Attiecībā uz vieglāku jēru liemeņiem tika uzskatīts, ka uzbūves rādītājs tos objektīvi nenovērtē. Tas bija tāpēc, ka saskaņā ar to par neatbilstīgu sistemātiski tika atzīta to dabiski vājā morfoloģija (garkājainās šķirnes) un samazinātā zemādas/iekšējo tauku attiecība, kā arī nelielais svars. Tāpēc tika izstrādāta cita sistēma tādu jēru liemeņu klasificēšanai, kuru svars ir mazāks par 13 kg.

Padomes Regulas (EEK) Nr. 2137/92 9. pantā ir noteikts, ka Komisijai jāiesniedz Padomei ziņojums, lai novērtētu iespēju ieviest aitu liemeņu obligātu klasifikāciju. Komisija 1997. gadā publicētajā ziņojumā[4] norādīja, ka operatori liemeņu klasifikācijas skalu izmanto ļoti ierobežoti, un secināja, ka aitu liemeņu klasifikāciju dalībvalstīm būtu jāturpina izmantot brīvprātīgi.

Reforma, kas tika ieviesta ar Padomes Regulu (EK) Nr. 2529/2001[5] par aitu un kazu gaļas tirgus kopīgo organizāciju, mainīja veidu, kādā aprēķina ikgadējo piemaksu par kazām reproduktīvā vecumā. Attiecīgi Komisija 2002. gadā izdeva otru ziņojumu Padomei[6], lai vēlreiz analizētu iespējamo obligāto Savienības skalas izmantošanu attiecībā uz aitām. Šajā otrajā ziņojumā Komisija turpināja ieteikt neobligātu skalas izmantošanu, jo daudzās dalībvalstīs nebija panākts progress liemeņu klasifikācijas īstenošanā.

Bijusī Kopienas aitu liemeņu klasifikācijas skalas pārbaudes grupa, kas paredzēta Regulā (EEK) Nr. 2137/92, no 1993. līdz 2000. gadam veica pārbaudes apmeklējumus vairākās

---

(EEK) Nr. 338/91 piemērošanas termiņu (OV L 214, 30.7.1992., 1.–5. lpp., *ELI*: http://data.europa.eu/eli/reg/1992/2137/oj?locale=lv).

[3] Komisijas Regula (EEK) Nr. 461/93 (1993. gada 26. februāris), ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, kas jāievēro, piemērojot Kopienas skalu aitu liemeņu klasifikācijai (OV L 49, 27.2.1993., 70.–74. lpp., *ELI*: http://data.europa.eu/eli/reg/1993/461/oj?locale=lv).

[4] Komisijas ziņojums par to, kā tiek īstenota Padomes Regula (EEK) Nr. 2137/92, ar ko paredz Kopienas klasifikācijas tabulu aitu liemeņiem un Kopienas standarta kvalitāti svaigiem vai dzesinātiem aitu liemeņiem un ar ko pagarina Regulas (EEK) Nr. 338/91 piemērošanas termiņu, COM/97/0250 *final*.

[5] Padomes Regula (EK) Nr. 2529/2001 (2001. gada 19. decembris) par aitu un kazu gaļas tirgus kopīgo organizāciju (OV L 341, 22.12.2001., 3.–14. lpp., *ELI*: http://data.europa.eu/eli/reg/2001/2529/oj?locale=lv).

[6] Komisijas ziņojums Padomei par to, kā tiek īstenota Padomes Regula (EEK) Nr. 2137/92 par Kopienas skalu aitu liemeņu klasifikācijai, COM/2002/0295 *final*.

dalībvalstīs, lai sākotnēji saskaņotu klasificēšanas standartus ar valstu ekspertiem un nodrošinātu šo standartu ievērošanu apmeklētajās kautuvēs.

Grupa konstatēja, ka lielākā daļa ieinteresēto personu nav pārliecinātas par to, ka tām būtu jāizmanto klasifikācijas skala un jāmaksā par aitas gaļu, pamatojoties uz to; Savienības skala tika plaši izmantota tikai Francijā, Somijā un Zviedrijā. Lielākā daļa ražotāju aitas pārdeva, pamatojoties uz dzīvsvaru, tieši kautuvēm, un, ja klasifikācija arī tika izmantota, tad galvenokārt tādēļ, lai izpildītu kautuves vai klientu prasības.

Turklāt dažādais liemeņu noformējums mazināja pārredzamību, kas skalai bija jāveicina, un jēri tika pārdoti par vienu un to pašu pamatcenu neatkarīgi no liemeņa uzbūves vai šķiras. No ražotāju viedokļa cenu, kas tika norādītas, pamatojoties uz liemeņa svaru, salīdzinājums bija mulsinošs un maldinošs.

3.1.2 Pašreizējā situācija

Spēkā esošie noteikumi par aitu liemeņu klasifikāciju ir izklāstīti Regulas (ES) Nr. 1308/2013 (TKO regulas) IV pielikuma C daļas III punktā, Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2017/1182[7] un Komisijas Īstenošanas regulā (ES) 2017/1184[8].

Pastāv divas dažādas shēmas aitu liemeņu brīvprātīgai klasificēšanai.

- Vienu no tām piemēro aitu liemeņiem, kuru svars ir 13 kg vai lielāks, un to vispārīgi dēvē par "*SEUROP* skalu", un saskaņā ar to liemeņus klasificē vizuāli, pamatojoties uz to uzbūvi un tauku slāņa biezumu. Attiecībā uz liellopiem uzbūves klases (S, E, U, R, O un P) raksturo liemeņu profilu, jo īpaši augstvērtīgo daļu (pakaļējās ceturtdaļas, muguras daļas, pleca daļas), attīstību un norāda muskuļu un tauku daudzumu attiecībā pret kauliem. Tauku klase (no 1. līdz 5.) raksturo liemeņa ārpusē redzamo tauku daudzumu.
- Otra ir paredzēta jēru liemeņiem, kuru svars ir mazāks nekā 13 kg, un saskaņā ar to apraksta svaru, gaļas krāsu un tauku slāni, un to vispārīgi dēvē par "A skalu". Tādējādi tiek ņemts vērā tikai svars (liemeņu svara trīs kategorijas, proti, < 7,0 kg, 7,1–10 kg un 10,1–13 kg), gaļas krāsa un tauku slānis.

Tiesību normu par kazu liemeņu klasifikāciju nav.

Mūsdienās saistībā ar mazāku ražošanas apjomu aitu un kazu liemeņu klasifikācijai Savienībā joprojām ir otršķirīga nozīme, salīdzinot ar liellopu un cūku liemeņu klasifikāciju. Tikai Bulgārija, Francija, Horvātija, Somija un Zviedrija liemeņu klasifikācijas ekspertu grupā 2023. gada 11. oktobrī apstiprināja, ka to teritorijā tiek izmantota aitu klasifikācija saskaņā ar Savienības skalu. Šajās dalībvalstīs 2022. gadā 277 kautuvēs tika klasificēti 4 420 782 aitu

[7] Komisijas Deleģētā regula (ES) 2017/1182 (2017. gada 20. aprīlis), ar ko attiecībā uz Savienības skalām liellopu, cūku un aitu liemeņu klasificēšanai un attiecībā uz konkrētu kategoriju liemeņu un dzīvu dzīvnieku tirgus cenu paziņošanu papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 (OV L 171, 4.7.2017., 74.–99. lpp., *ELI*: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2017/1182/oj?locale=lv).

[8] Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2017/1184 (2017. gada 20. aprīlis), ar ko paredz noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1308/2013 piemērošanai attiecībā uz Savienības skalām liellopu, cūku un aitu liemeņu klasificēšanai un attiecībā uz konkrētu kategoriju liemeņu un dzīvu dzīvnieku tirgus cenu paziņošanu (OV L 171, 4.7.2017., 103.–112. lpp., *ELI*: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2017/1184/oj?locale=lv).

liemeņi, no kuriem 602 018 bija pieaugušu aitu (t. i., aitu, kas vecākas par 12 mēnešiem) un 3 818 764 — jēru (t. i., aitu, kas jaunākas par 12 mēnešiem) liemeņi. Tomēr kopumā minētais skaits veidoja mazāk nekā 12 % no aitu kopējā apgrozījuma Savienībā. Klasifikācija vairāk tika izmantota smago jēru nekā vieglo jēru kategorijā, kurā no Savienības 2022. gada produkcijas iznākuma, kas pārsniedza 13,8 miljonus liemeņu, tika klasificēti tikai 111 130 liemeņu. Pašlaik ES nav atļautas automatizētas klasificēšanas metodes.

Turklāt, paziņojot jēru cenas, liemeņu klasifikācijas Savienības skalai lielākajā daļā dalībvalstu nav būtiskas nozīmes. 2022. gadā tikai 103 aitu kautuves, kas izmantoja Savienības skalu, paziņoja savām kompetentajām iestādēm kotācijas, pamatojoties uz klasificēšanas rezultātiem. Horvātijā saskaņā ar klasifikācijas skalu paziņotās cenas veidoja 40,8 % no valsts gada kaušanas cenām. Galveno ražotājvalstu — Grieķijas, Spānijas, Itālijas, Portugāles un Rumānijas — cenu reģistrēšana lielā mērā ir saistīta ar jēru tiešo tirdzniecību dzīvu dzīvnieku vai izsoļu tirgos. Salīdzinājumam, Beļģijā, Īrijā, Francijā, Latvijā, Slovākijā, Somijā un Zviedrijā dominē kautuvju iepirkumi. Lielākā daļa iestādēm paziņoto jēru kotāciju tiek aprēķināta no pārdotajām jēru partijām, pamatojoties uz skaitu, dzīvsvaru vai liemeņu svaru.

Savienības skalas attiecināšana uz kazu liemeņiem nešķiet iespējama. Būtu grūti noteikt standarta kvalitāti, pamatojoties uz aitu liemeņu ES skalām, jo definīcijas, kuru pamatā ir ar vecumu, svaru un tauku slāni saistīti kritēriji, un audzēšanas veids, būtiski atšķiras. Faktiski, salīdzinot ar tāda paša vecuma un dzimuma aitu liemeņiem, kazu liemeņi ir mazāki un tiem ir plānāks tauku slānis. Liemeņa iznākums parasti ir mazāks galvenokārt mazāka tauku satura dēļ, jo nobarošanās notiek daudz vēlāk augšanas procesā, savukārt mitruma un sulas zudums dažkārt var būt diezgan liels (līdz 8 %).

Turklāt kazu liemeņu galvenā iezīme ir tāda, ka dažās valstīs uzturā tiek lietotas gandrīz visas liemeņa daļas, un, tā kā daudzos gadījumos galva netiek atdalīta, ir grūtāk praktiski izmantot atsauces noformējumu.

3.2 Tirdzniecības nosaukums

Uz aitu un kazu produktiem neattiecas TKO regulas noteikumi par tirdzniecības standartiem.

Tomēr, lai gan kazas gaļa dažādās kategorijās nav iedalīta, aitu kategoriju nošķiršana ir vispāratzīta. TKO regulas I pielikuma XVIII daļa attiecas uz aitas gaļu un kazas gaļu, kā arī dzīvām aitām un kazām, un saskaņā ar to jēri ir definēti kā aitas vecumā līdz vienam gadam. Turpretim IV pielikuma C daļā klasificēto aitu liemeņu kategorijas ir definētas, ar A burtu apzīmējot aitas, kas jaunākas par 12 mēnešiem, un ar B burtu — citas aitas. Faktiski termins "jērs" ir minēts arī saistībā ar deleģētajām pilnvarām, kas paredzētas TKO regulas 19. panta 6. punkta c) apakšpunktā attiecībā uz vieglu jēru klasifikāciju, savukārt TKO regulas 21. pantā par citām īstenošanas pilnvarām noteikts, ka Komisijai būtu jāpieņem īstenošanas akti, lai ļautu dalībvalstīm izmantot konkrētus kritērijus tādu jēru klasificēšanai, kuru liemeņa svars ir mazāks par 13 kg.

Turklāt Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2017/1182 termins "jērs" ir izmantots 6. apsvērumā, 3. panta 2. punktā, 21. pantā un III pielikumā. Saskaņā ar 13. panta a) punkta iv) apakšpunktu dalībvalstīm ir pienākums paziņot par 12 mēnešiem jaunāku aitu liemeņu tirgus cenas. Saskaņā ar Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2017/1184 11. pantu aitu liemeņu tirgus cenas reģistrē attiecībā uz divām svara kategorijām, kas definētas kā "viegli jēri" (kuru svars ir līdz 13 kg) un

“smagi jēri” (kuru svars ir 13 kg un vairāk). Citu Savienības tiesību normu par citu aitu un kazu liemeņu tirgus cenu reģistrēšanu nav.

Papildus TKO regulai termini attiecībā uz jēra un kazlēna gaļu ir skaidri nošķirti no citām aitas un kazas gaļas kategorijām arī Savienības 2022. gada kombinētajā nomenklatūrā[9]. Minētajā Komisijas īstenošanas regulā jēri ir definēti kā dzīvnieki līdz viena gada vecumam attiecīgi 1., 2., 4., 15., 16., 41., 43. un 51. nodaļā, savukārt termins “kazlēns” ir minēts 41. nodaļas (jēlādas) piezīmju 1. punkta c) apakšpunktā, 4106. pozīcijā un 4113 10 00. apakšpozīcijā. Turklāt Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2020/1988[10] par tarifu kvotu pārvaldību rindas kārtībā 31. panta 1. punktā “kazlēns” ir definēts kā kaza, kas jaunāka par vienu gadu.

Regulas Nr. 1165/2008[11] par statistiku lauksaimniecības dzīvnieku un gaļas jomā I pielikuma 2. punktā par aitu kategoriju definīcijām ar terminu “jēri” apzīmē vīriešu un sieviešu kārtas aitas, kas jaunākas par 12 mēnešiem.

3.3 Tirgus informācija

Attiecībā uz aitas gaļu Komisija ir paredzējusi noteikumus par jēru liemeņu cenu paziņošanu, jo pieprasījums pēc agrākā vecumā nokautu dzīvnieku gaļas tirgus pārredzamības vajadzībām ir reprezentatīvāks.

Saskaņā ar Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2017/1182 25. panta 2. punkta c) apakšpunktu dalībvalstīm katru gadu jāpaziņo Komisijai iepriekšējā kalendārajā gadā nokauto aitu kopskaits, to sadalot svara kategorijās.

Attiecībā uz kazas gaļu Komisija divreiz gadā apkopo informāciju par vidējām cenām, pamatojoties uz apsekojumu, ko nosūta Dzīvnieku audzēšanas pilsoniskās dialoga grupas ekspertiem.

Lai izpētītu pašreizējās un turpmākās problēmas Savienības aitas gaļas nozarē, Komisija rīkoja aitas gaļas nozarei veltītu forumu, kurā piedalījās pārstāvji no dalībvalstīm, kuru ražošanas apjoms ir ievērojams, kā arī ražotāji, pārstrādātāji un tirgotāji. Pēc tam 2016. gada oktobrī Komisija nāca klajā ar infopaneli attiecībā uz aitām un kazām, lai ik nedēļu sniegtu informāciju par tirgus cenām, ražošanu un tirdzniecību Savienībā un trešās valstīs.

---

[9] Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2021/1832 (2021. gada 12. oktobris), ar ko groza I pielikumu Padomes Regulai (EEK) Nr. 2658/87 par tarifu un statistikas nomenklatūru un kopējo muitas tarifu (OV L 385, 29.10.2021., 1.–1091. lpp., *ELI*: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/1832/oj?locale=lv).

[10] Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2020/1988 (2020. gada 11. novembris), ar ko paredz noteikumus par to, kā piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1308/2013 un (ES) Nr. 510/2014 attiecībā uz importa tarifu kvotu pārvaldību pēc rindas kārtības principa (OV L 422, 14.12.2020., 4.–136. lpp., *ELI*: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/1988/oj?locale=lv).

[11] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1165/2008 (2008. gada 19. novembris) par statistiku lauksaimniecības dzīvnieku un gaļas jomā, ar kuru atceļ Padomes Direktīvu Nr. 93/23/EEK, 93/24/EEK un 93/25/EEK (Dokuments attiecas uz EEZ) (OV L 321, 1.12.2008., 1.–13. lpp., *ELI*: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1165/oj?locale=lv).

4 Dalībvalstu un ieinteresēto personu viedokļi

4.1 Respondentu vērtējums par liemeņu klasifikāciju

Piecas dalībvalstis apstiprināja, ka tās piemēro ES klasifikācijas skalu jēru liemeņiem, un četras no tām to izmanto arī attiecībā uz pieaugušām aitām (t. i., aitām, kas vecākas par 12 mēnešiem). Tikai divas dalībvalstis to visiem operatoriem ir noteikušas par obligātu, savukārt vēl divās dalībvalstīs aitu klasifikāciju brīvprātīgi veic tikai neliels skaits kautuvju. Horvātija bija vienīgā dalībvalsts, kas apstiprināja, ka piemēro obligātu liemeņu klasifikāciju attiecībā uz kazām — gan jauniem, gan pieaugušiem dzīvniekiem.

Neraugoties uz to, ka lielākā daļa respondentu atzīst liemeņu klasifikācijas vērtību tirgus pārredzamības uzlabošanā, tirgus vērtības produktiem pievienošanā un piegādātāju reakcijas uz tirgus prasībām uzlabošanā, kā vienas no galvenajām grūtībām, ko radītu klasificēšanas obligāta izmantošana, tika minētas klasificēšanas papildu izmaksas. Tikai četras dalībvalstis sniedza pozitīvu atbildi par aitu obligātās klasifikācijas ieviešanu Savienības līmenī. Turklāt lielākā daļa dalībvalstu apstiprināja, ka vietējie operatori nav lūguši izmaiņas pašreizējā Savienības skalas brīvprātīgajā izmantošanā. Kā nopietnus šķēršļus obligātas piemērošanas ieviešanai respondenti minēja vietējo tirgu sadrumstalotību un/vai to, ka vietējie tirgi ir nelieli.

Turklāt tikai četras dalībvalstis vēlējās, lai tiktu ieviesti īpaši tiesību akti par kazu liemeņu klasifikāciju. Daudzi respondenti arī norādīja, ka kazu liemeņu klasifikācijas ieviešana neradītu pievienoto vērtību, jo ražošanas apjoms ir tik niecīgs un vairumā gadījumu gaļa ir piena produkcijas apakšprodukts. Viņi secināja, ka jebkāds ieguvums, ko radītu jebkāda veida liemeņu klasifikācijas ieviešana, būtu nesamērīgs ar tās īstenošanas papildu izmaksām.

Attiecībā uz tirgus informāciju lielākā daļa respondentu apstiprināja, ka liemeņu klasifikācijai aitas/kazas gaļas iegādē ir nenozīmīga loma. No visiem respondentiem tikai četras dalībvalstis un viena ieinteresētā persona pauda interesi paplašināt cenu paziņošanu, attiecinot to arī uz citu kategoriju aitu liemeņiem. Tāpat no visiem respondentiem tikai divas dalībvalstis un viena ieinteresētā persona vēlējās kazu liemeņu cenu paziņošanu. Atbildes apstiprināja, ka lielākajā daļā ES tirgu par aitu un kazu produkcijas iegādi vienojas, pamatojoties vai nu uz vienotas likmes maksājumiem, vai maksājumiem par dzīvnieku, vai maksājumiem par kilogramu dzīvsvara vai liemeņa svara, vai pat pamatojoties uz dzīvnieku lielumu.

Turklāt respondenti norādīja uz aitu tirdzniecības relatīvo nozīmi Bulgārijā, Igaunijā, Grieķijā, Spānijā, Ungārijā, Rumānijā un Zviedrijā. Tomēr respondenti norādīja, ka iepirkumi, kuru pamatā ir liemeņu klasifikācija, nav nozīmīgi, pat tirgojot dzīvus dzīvniekus starp dalībvalstīm.

4.2 Respondentu vērtējums par tirdzniecības nosaukumiem

Lai izvairītos no jebkādas finansiālā un administratīvā sloga palielināšanas operatoriem un iestādēm, lielākā daļa respondentu neizrādīja interesi par jaunu tiesību aktu attiecībā uz tirdzniecības nosaukumiem ieviešanu ES līmenī. Tikai piecas un divas dalībvalstis attiecīgi attiecībā uz aitām un kazām atbalstīja konkrētākus tiesību aktus par tirdzniecības nosaukumiem ES līmenī.

Tikai viena dalībvalsts ziņoja, ka no vietējām ieinteresētajām personām ir saņēmusi lūgumu ES līmenī pieņemt īpašus tiesību aktus par aitu tirdzniecības nosaukumiem, un šo nostāju

atbalstīja arī viens respondents no ieinteresēto personu vidus. Apsekojumā tikai viena dalībvalsts uzsvēra nepieciešamību izdalīt vairāk jēra kategoriju, un viena ieinteresētā persona norādīja uz nepietiekamu tirgus informāciju par kazas gaļu.

4.3 Respondentu papildu piezīmes

No respondentu atbildēm izriet, ka aitas un kazas gaļas tirdzniecība un sadalīšana galvenokārt tiek veikta, ievērojot pircēju norādījumus, un ka šī gaļa tiek pārstrādāta mazāk nekā citu sugu dzīvnieku gaļa. Daži respondenti atzina, ka, piegādājot aitas un kazas gaļu pārstrādes nozarei, viņu dalībvalstīs svarīgas ir mazas kautuves un kaušana saimniecībā. Mazumtirdzniecības līmenī gaļu galvenokārt pārdod atbilstīgi klientu prasībām vai fasējumā.

Turklāt respondenti norādīja, ka Beļģijā, Dānijā, Igaunijā, Īrijā, Grieķijā, Spānijā, Horvātijā, Itālijā, Portugālē, Slovēnijā un Slovākijā pastāv dažādas atšķirīgas kvalitātes zīmes attiecībā uz aitas gaļu, un Grieķijā, Spānijā, Horvātijā, Portugālē un Slovēnijā — attiecībā uz kazas gaļu. Tomēr to tirgus daļas, salīdzinot ar kopējo iekšzemes apgrozījumu, parasti ir diezgan mazas.

Kopumā lielākajā daļā anketu nebija pieejamas aplēses par dažādo preču tirgus daļu.

5 Secinājumi

Ieinteresēto personu dalība apsekojumā bija ļoti neliela, un tas atbilst viedoklim, ka vairāk tiesību aktu par liemeņu klasifikāciju un tirdzniecības nosaukumiem nav nozares prioritāte. Turklāt dalībvalstīm vai ieinteresētajām personām bija maza interese ieviest obligātu aitu liemeņu klasifikāciju, ieviest kazu liemeņu klasifikācijas sistēmu vai pieņemt turpmākus tiesību aktus par aitas un kazas gaļas produktiem. Tāpat arī Eiropas Parlamenta 2018. gada rezolūcijā par ES aitu un kazu nozares pašreizējo stāvokli un turpmākajām perspektīvām[12] nebija aicinājuma pieņemt īpašus tiesību aktus ne par liemeņu klasifikāciju, ne par tirdzniecības nosaukumiem.

Tāpēc aitu liemeņu klasifikācijai arī turpmāk vajadzētu būt brīvprātīgam Savienības līmeņa instrumentam, kas izmantojams, ja tas rada ieguvumus, kuri nodrošina reālu pievienoto vērtību, attaisnojot jebkādu izmaksu un sloga palielināšanos. Novērtējumā apstiprinājās, ka nav pamatotu iemeslu aitu liemeņu obligātas klasifikācijas ieviešanai Savienības līmenī. Nav notikušas būtiskas pārmaiņas attiecībā uz klasifikācijas skalas izmantošanas paplašināšanu galveno Savienības ražotāju vidū. Tāpēc izmaksas un administratīvais slogs, kas saistīts ar obligātu klasificēšanu, nebūtu pamatoti. Kautuvēm būtu jāorganizē un jāveic liemeņu klasificēšana, jānodrošina apmācīti specializēti darbinieki un jāreģistrē un jāpaziņo rezultāti un cenas. Kompetentajai iestādei būtu jāveic pārbaudes uz vietas saskaņā ar Savienības noteikumiem, tādējādi būtu vajadzīgi papildu resursi.

Liemeņu klasifikācija var būt instruments aitu piegādes ķēdēm efektivitātes un cenu pārredzamības uzlabošanā un labākā tirgvedībā. Tomēr, lai gan obligāta aitu liemeņu klasifikācija varētu atvieglot informācijas nodošanu piegādes ķēdē un principā varētu radīt taisnīgākus un ekonomiski efektīvākus darījumus, daudzi operatori joprojām nesaskata

[12] Ziņojums A8-0064/2018.

būtiskus ieguvumus, un lielākā daļa piegādātāju, kas tirgo aitas, neuzskata, ka liemeņi būtu jāklasificē.

Savienības skala liemeņu klasificēšanai nav jāattiecina arī uz kazām, ņemot vērā šīs gaļas ļoti ierobežoto ražošanas apjomu daudzās dalībvalstīs, kā arī liemeņu un gaļas izcirtņu specifiskās īpašības.

Attiecībā uz tirdzniecības nosaukumiem anketās netika ziņots par sistemātiskām grūtībām vai problēmām spēkā esošo tiesību aktu īstenošanā attiecībā uz aitas un kazas gaļas tirdzniecību, un apsekojums parādīja, ka vairums operatoru un kompetento iestāžu šajā jautājumā nevēlas ieviest vairāk leģislatīvu pienākumu. Tie vairāk deva priekšroku vienkāršotai pieejai, kuras pamatā ir subsidiaritāte un samazināts administratīvais slogs. Turklāt, lai gan aitas un kazas gaļai ir atšķirīga tirdzniecības klasifikācija, kas atkarīga no dzīvnieka vecuma kaušanas brīdī, ražošanas sistēmu un autohtono šķirņu lielā dažādība padara šīs nozares ļoti neviendabīgas, un patērētāju vēlmes ir saistītas ar kultūras tradīcijām. Tāpēc, ja likumdevēji ieviestu īpašu tirdzniecības nosaukumu, saistībā ar dažādajiem gaļas kvalitātes aspektiem varētu rasties spriedze vai nesaskaņas.

Vispārējais secinājums ir tāds, ka jauni tiesību aktu priekšlikumi par tirdzniecības nosaukumiem vai liemeņu klasifikāciju aitas un kazas gaļas nozarē nav vajadzīgi.